

ESTETIKA SPORTOVNÍHO POHYBU – AKTUÁLNÍ TÉMA SOUČASNÉ VĚDY O SPORTU

Oborný, J., and Seman, F. (eds). 2013. Estetika tela, telesnosti a športového pohybu. Bratislava: Univerzita Komenského. 206 s.

Sport, jako významný sociálně kulturní fenomén současnosti, aktualizuje zejména na poli vrcholových úrovní divácky atraktivních forem masové kultury i problém estetických aspektů sportování. Týká se to jak estetiky těla a tělesnosti, tak nesčetné řady teoretických i praktických konotací. Právě tato skutečnost se stala základním impulzem k mezinárodní vědecké konferenci „Estetika tela, telesnosti a športového pohybu“, která se díky bratislavské fakultě telesnej výchovy a športu v červnu 2013 na její půdě uskutečnila. Nedávno vydaný stejnojmenný sborník příspěvků z této konference podává vyčerpávající zprávu o této tematicky novátorské akci. Konference se zaměřila na tři problémové okruhy: prezentování historických a současných názorů na problém těla a tělesnosti ve sportu v rovině estetické a filozofické, na praktické zkušenosti s formováním tělesnosti mladého člověka a konečně na prezentaci moderních trendů sportovního designu. Struktura recenzované publikace je tedy z pohledu třiceti tří prezentovaných příspěvků značně různorodá a to nejen tematicky, ale i formálně a kvalitativně.

Čtenáře (a nepochybně i aktivního účastníka konference) zaujme již první ze tří „zvaných referátů“: Renomovaná badatelka Anna Hogenová v příspěvku souznějícím s názvem samotné konference vysoce sofistikovanou formou připomíná, že ve sportu, jako nejjednodušší formě pohybu, hraje důležitou roli součinnost všech či alespoň několika našich smyslů najednou. A to na pozadí „tělesného schématu“ jako pozadí prolnutí motoriky a myšlení, tzn. res extensa a res cognitas. „Tělo jako objekt umělecké tvorby“ z pera Viery Jakubovské připomíná, že tradiční zájem o tělo na půdě umění se v dnešní hodnotově neukotvené době mění ve smyslu manipulace a kontextů, a to v důsledku existujících měnicích se společenských tlaků a jako produkt dobově ukotvených kulturních (a multikulturních) vztahů. Třetí klíčový úvodní příspěvek z dílny Jerzyho Kosiewiczze perspektivou hegelianské oslavy tělesnosti vzhledem k duchovnu aktualizuje toto hluboce filozofické téma tématem rivality na půdě boxu.

Ze zbývajících tří desítek příspěvků „z pléna“ na sebe především novým tématem upozornil hlavní organizátor konference a spolueditor sborníku Josef Oborný, který obrátil pozornost čtenáře k nově se utvářejícímu vztahu sportu a soudobé postmoderní společnosti, odklonu od tradice ke hladu po nových pomíjivých zážitcích. Upozornil na dichotomii metrosexuality a ruosexuality v současném sportu. Na základě empirického šetření uzavírá, že estetika atraktivity těla metrosexuála souvisí s očekáváním lepšího sportovního výkonu, posilováním sebevědomí sportovce a provokací divácké atraktivnosti. Naopak ruosexualita je synonymem nezájmu o estetiku těla a výraz zanedbanosti frustrovaného jedince. Sociologicky podnětný příspěvek Filipa Kobiely se v kontextu vymezení estetiky sportu zamýšlí nad samotným konceptem sportu a svou rezervovanost vůči jeho definičnímu vymezení vyjadřuje termínem „povaha sportu“. V této souvislosti akcentuje sport účelový, výkonnostní, estetický a herní.

Návrat olympijské myšlenky do společenského vědomí soudobé společnosti patří k tradičnímu tématu Miroslava Bobříka, který připomínkou myšlenkového odkazu Pierra de Coubertina akcentuje nutnost návratu k principům fair play ve sportu, ideálům mírové koexistence národů, neúhybnému respektování zásad demokracie. Eman Hurych se v souladu se svým badatelským naturelem zamýšlí nad otázkou, zdali lze běh, jako jednu z nejjednodušších a nejběžnějších forem lidského pohybu, považovat za umělecké dílo. A odpovídá pozitivně: Jde o běh nad rámec výkonnostní, zdravotní, praktické utilitárnosti, tedy běhání pro běhání, součást každodenního biorytmu, formy mentální aktivity. Jana Labudová analyzuje jednotlivé komponenty sportovního výkonu v synchronizovaném plavání, když dokumentuje propojení plavecké kompetence s uměleckými hodnotami baletu, tance, akrobacie a hudby. Estetické sebepojímání středoškolaček je tématem empirického výzkumu Heleny Medekové, který potvrdil významný vztah mezi úrovní fyzické zdatnosti a tělesného vzhledu ve vztahu k deklarované spokojenosti s estetikou postavy. Obdobné téma prezentují Jana Peráčková a Alžběta Chovancová, které dokumentují poměr tělesného image mužů a žen ve vztahu k sebehodnocení jako nedílné komponenty spokojenosti jedince. František Seman přibližuje čtenářům význam těla a tělesnosti u zakladatelů sportovní vědy, a to především v díle D. A. Sergenta. Nesporně zajímavý a pro studium sportovního managementu přínosný je příspěvek spoluautorů Rostislava Matouška a Ivany Krasňanové týkající se využívání estetiky pohybu tělesnosti ve sportovní reklamě a marketingu. Připomíná se relevantní postupné rušení hranic profesionálního a amatérského sportu a dynamický vstup financí na vrcholové sportovní události, zejména olympijské hry. Čtenář je přehledně informován o meznících olympijského marketingu, okolnostech vstupu reklamy do sportu a raketově rostoucích cenách olympijských televizních práv za poslední půlstoletí.

Barvitě spektrum dalších více než dvou desítek příspěvků se v souladu s tematickým zaměřením sborníku zaměřuje na úlohu estetiky v jednotlivých sportech (tanec, gymnastika, plavání, tenis), všímá si významu sportovních organizací pro masový sport a turistiku a zaměřuje se na fungování estetiky pohybu pro bojová umění či na funkci reportážní a dokumentární fotografie ve sportu.

Tematicky nový a tím i jedinečný sborník *Estetika tela, telesnosti a športového pohybu* nepochybně přispěje k dalšímu rozvoji barvitě palety teoretických a empirických výzkumů sportu a sportovně pohybových aktivit, a to v širokém spektru badatelského zájmu zejména filozofie, psychologie, sociologie a etiky. Zřejmě neskromně pak zazní přání, aby praktické výstupy z takto orientované badatelské platformy přispěly i k masovému rozvoji sportovně pohybových aktivit jako každodenní celoživotně ukotvené činnosti a nedílné součásti aktivního přístupu k životu.

Aleš Sekot